

UUDISED

Jäätmeveokord tekitab paljudes pahameelt

Korraldatud jäätmeveoga liideti Türi vallas alates 1. märtsist 3600 majapidamist. Täna-seks on viiendik neist sellest loobunud ja loobumisavaldusi tuleb pidevalt juurde, sest alles nüüd on „ärgeand“ suvila- ja aiamaaomanikud.

ANU BOLLVERK
rleht@tyri.ee

Korterimajas elav türilane Aivar Meesaak leidis 30. juuni hommikul oma postkastist lepingu OÜ-ga Adelan Prügiveod prügitenuste osutamiseks alates 1. juunist. Ja seda mitte oma elukohas, vaid linna ääres asuval talle kuuluval krundil, kuhu elamu peaks kerkima alles mõne aasta pärast. Lepingus seisis, et prügi-auto tuleb tühjendada konteinerit 4. juulil ja edaspidi kord kuus. „Kummaline on see, et keegi ei küsi ega uuri midagi – krundil pole majagi, rääkimata konteinerist! Lähiaastatel ei teki seal peale ehitusprahi mingeid jäätmeid!“ rääkis krundi omanik.

Vallavalitsuse keskkonnaspetsialist Ott Vilusaar ütles, et kuigi korraldatud jäätmevedu kehtib juba neli kuud, ärkavad suvila- ja aiamaaomanikud alles nüüd, sest prügifirma on jõudnud lepingute väljasaat-

misega lõpuks ka nendeni. Selle tõttu on uusi loobumisavaldusi tema laual peaaegu iga päev. „Kõik, kes on soovi avaldanud, on priiks saanud,“ ütles Vilusaar. Tema sõnul said esimesed 100-150 loobujat kergesti lepingutest lahti, mille alusel siis hilisematele seda oleks saanud keelata?

„Ausalt öeldes on asi juba praegu peale vaadates läbi kukkunud,“ tunnistas Vilusaar.

Tänase seisuga on 3600st automaatselt jäätmeveokorraga liidetud majapidamisest loobumistootluse esitanud 800. Neist 150 on taotlenud harvemat ära-vedu, 650 on otsustanud korraldatud jäätmeveost üldse loobuda. „Ütlevad, et mul käed-jalad otsas, ma vean ise oma prügi ära,“ rääkis Vilusaar.

Küllalt palju on aga neid valakodanikke, kes ei ole nõus ise prügilale sõitma ja kelle arvates on praegune kogumissüsteem ka absurdne. „Kas tõesti peab mul endal olema auto, millega oma prügi ära vedada?“ imestas Tiiu Kruusement, kes ei saa oma töö tõttu alati kodus olla just sel päeval, kui prügi-auto tuleb. „Ma käin palju reisidel ja olen nädalate kaupa ära. Mis ma siis teen – tõstan konteineri välja ja naaber valvab seda nädal aega? Või avastan koju jõudes,

Türilane Tiiu Kruusement igatseb taga vana aega, kus prügi-auto sai koju tellida vastavalt vajadusele ja endale sobival ajal. Anu Bollverk

et prügi on küll ära veetud, aga keegi on ka mu tuhandekroonise konteineri ärandanud?“ küsis Kruusement.

Tema sõnul ei ole asi mitte rahasummas, vaid põhimõttes. „Ma tahaks kutsuda prügi-au-

to siis, kui mul on vaja ja kui ma olen kodus. Ma telliks hea meelega Paidest Reskist auto ja maksaks natuke rohkem, aga ei tohi! Mis võimupiirkonnad need on, see on nagu Napoli maffia!“ arvas Kruusement.

KOMMENTAAR

PEETER EEK
Türi elanik,

keskkonnaministeeriumi jäätmeosakonna juhataja

Türi linn ja vald olid enne ühinemist kahlemata väga tegusad jäätmeveokorraldamise arendamisel, eelkõige väljendus see olulisel panuses Väätas Prügila AS asutamisel ja prügilade rajamisel. Kindlasti oli väga positiivne ka Türi jäätmeveo rajamine palju varem, kui mujal sellise rajatise vajadust on mõistatud. Siiski on viimastel aastatel Türi suurvalla huvi jäätmeveo vastu sisuliselt raugenud. Kurioosumiks tuleb lugeda olukorda, et Türi vallal puudub üldse valla jäätme-eeskiri, mis volikogu määrusena peab olema olemas alates 2004. aasta maist kehtiva jäätmeveo alusel – seega puudub see oluline kohalik õigusakt juba neli aastat!

Kahjuks andis ka Türi vald oma panuse sellesse, et suurte ootustega täidetud Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskuse MTÜ-st ei ole saanud Põhjamaade eeskujudele vastavat kohalike omavalitsuste ühendust jäätmeveo korraldamisel. 'Kroonine võit täna' kaalus üles pikaajalised kasud. Korraldatud jäätmeveo rakendamisele jõuti üle kivide ja kändude alles 2008. aasta kevadeks, kuigi seadus eeldas selle väljakuulutamist veel 2004. aasta lõpuks. Hämmastav on ka see, et ametlikult 1. märtsist jõustunud korraldatud jäätmeveo lepingupartner saadab klientidele esimese kirja muutustest alles 2008. aasta juuni keskel (s.o. üle 3 kuu hiljem).

Korraldatud jäätmeveo selge eesmärk on jäätmevaldajate sidumine kogumissüsteemiga, mitte ainuõiguse leping. Liitumise teenuse maht (näiteks Türi 80 l konteiner) on kohaliku omavalitsuse määrata, nagu ka ühiskonteinerite kasutamine jms. Küsimus on selles, et vedajate paljususe korral ei suuda keegi jälgida, millised majapidamised on tegelikult kogumissüsteemiga liidetud, millised mitte. Normaalsel korraldamisel annab korraldatud jäätmevedu fikseeritud hinnad, mis üldistusena on madalamad kui senisel reguleerimata turul – seda kinnitab ka Türi näide. Lisaks annab see võimaluse siduda segajäätmete kogumissüsteemi rakendamise ka taaskasutatavate jäätmete kogumise, näit bio-lagunevad jäätmed, vanapaber

jne. Kahjuks pole ka seda võimalust Türi sisuliselt kasutatud.

Väga paljud Türi elanikud olid kodukanti koristamas 3. mail Teeme Ära 2008 raames. Pole kahtlust, et need inimesed sodi metsa ei tassi. Ometi kogunes seda ka Türi lipujaamadese ilmatu hunnik ja see ei ole ülelendavatelt lennukitelt, vaid ikka headelt inimestelt naabruses. Sageli on ka korterielanikud hädas, et nende konteineritesse tassitakse prügi mujalt – majapidamisest, kes on kogumissüsteemist väljaspool. Ka pakendikonteinerites on jätkuvalt palju segaprügi, kuna ka seda käsitletakse 'tasuta' segajäätmete sokutamise võimalusena. Eesti omavalitsuste, sealhulgas Türi valla sidemed teiste omavalitsustega eriti Põhjamaades on tihedad, aga hämmastama paneb, kui võrdluseks võetakse vahel eirata nende maade kogemust just jäätmeveo korraldamisel, milles esimeseks eelduseks on just kõigi jäätmevaldajate sidumine kogumissüsteemiga. Taanis ei ole vabastamine üldse võimalik. Soomes saab omavalitsus sellise vabastuse anda, kuid neid on kokku 1-2% majapidamisest – Eestis sageli siis 20% ja enamgi. Nii nagu väljaspool kogumissüsteemi olevate majapidamiste arv on suurusjärgus suurem kui näiteks Soomes, on seda ka sodi hulk metsas – need ON omavahel seotud küsimused.

Korraldatud jäätmeveost ei saa elanik mitte ise loobuda, vaid ta saab taotleda vabastust. Kui vabastus on põhjendatud, mis eelkõige tähendab seda, et kinnistul ei elata (elanik haiglas, välismaal, sõjaväes jms), siis on ka vabastus erandina põhjendatud. Kui omavalitsuse otsusega vabastatute hulk jõuab viiendikuni, siis tuleb küll tõdeda, et püütakse seadust täita täiesti teadlikult vaid vormiselt, visates üle parda sisu. Nii on toimitud mõneski muus kohalikus omavalitsuses, ometi on suisa piinlik, kui sellise olukorran jätetakse ka Türi.

Suur arv jäätmeveost väljaspoole jäetud majapidamisi tähendab vältimatult seda, et massiivne prügistamine ja ka kodune jäätmepeletus jätkuvad. Ilmselt on paljudele tuttav uduse sügis- või talveõhtu kirbe hais, mis korstendest valgub. Ka seda protsessi toetab motiiviga igati jäätmevaldajatele täieliku võimaluse jätmise ise oma segajäätmete käitluse korraldamiseks. Tegemist on kaaselanike otsese mürgitamisega, mida ei olegi võimalik vältida kontrolliga, vaid ainult motiivi vähendamisega. Küsimus on – kas seda motiivi soovitakse vähendada? Tuleb loota, et Türi siiski suudab ka jäätmeveo näidata seda edumeelsust, mis varem sellele teemale arendamisel on olnud, kuid mis vahepeal kaotsi on läinud.

POLITSEI JA PÄÄSTEKESKUS

Pöles prügikast

28. juuni õhtul pöles Türi Tolli tänaval posti otsas olev prügikast.

Murdus kuusk

26. juuni pärastlõunal eemaldasid päästjad Türi teelt murdunud kuuse.

Vargus

Ajavahemikul 01.07 kell 17 kuni 02.07 kell 07.30 on Vilita külast varastatud diisliikutust. Kahju avaldaja hinnangul 1390 krooni.

Kordamine on tarkuse ema

Mai- ja juunikuu kajastusi omal moel ka politseis registreeritud teadetes. Nii nagu igal suvehakul kipub olema, sagenevad jalgratta- ja motorollerivargused, aga ka aiatehnikat himustatakse. Ise-loomulik on see, et puhkuseajal olevad inimesed kipuvad jätta autodesse tähtsaid dokumente ja isiklikke asju. Ilmselt on turgu ka eriotstarbelisel kütusel ning sedagi on viimasel ajal suhteliselt suurtes kogustes varastatud. Metallikokkuostuhindade muutumine kipub kaasa tooma metallivarguste sagenemise, nii on juhtunud ka käesoleval aastal.

Kütusevarguste ärahoidmiseks suurte masinate paakidest ja vanametalli ladustamisel on raske häid soovitusi jagada ja jääb üle vaid uskuda rahvatarkust, et kus tegijaid, seal nägijaid, ning loota, et kratiid õnnestub tabada. Ülejäänud teemade osas tasub mõningaid soovitusi meele pidada.

Vältimaks vargusi, tasub meele pidada järgmist:

Auto

- Kui olete auto parkinud, kontrollige, et kõik ukсед ja aknad, samuti pagasiruum oleksid suletud.
- Võimalusel ärge jätke autoraadiot ja esemeid salongis nähtavale kohale. Väga kerge on löhkuda aknaklaas ning need sealt lihtsalt ära võtta.
- Olles juba autosse sisse tunginud, võetakse kaasa ka peidetud väärtuslikud esemed.
- Lukustage ukсед ja lülitage sisse signalisatsioon isegi siis, kui lahkute autost mõneks minutiks.
- Võimalusel korraldage jätke auto kohta, kus liigub palju inimesi, et vältida varaste julget tegutsemist.
- Ärge jätke autosse sõiduki dokumente ja varuvõtmeid.
- Sõiduki kaotsiminekul on oluline edastada võimalikult palju detailset informatsiooni sõiduki kiireks leidmiseks (reg nr, värv, eritunnused, orienteeruv kütuse kogus kütusepaagis jms).

Jalgratas

- Ratas on populaarne varastamisobjekt, sest selle saab kiiresti ja kerge vaevaga edasi müüa. Sellepärast tuleb oma sõiduvahend lukustada isegi siis, kui korraldab poodi lähete.
- Soovitame üles kirjutada jalgrattale iseloomulikud üksikasjad ja teha võimalusel sõiduvahendist igaks juhuks ka foto. Ratta varguse korral aitab kirjeldus politseil õige omaniku üles leida.
- Tugevast metallist valmistatud jalgrattalukud on kõige tõhusamad. Ketid ja trosslukustus võivad küll juhuvarga minema peletada, kuid sobivate vahenditega on neid kerge katki lõigata.
- Rattale tuleb leida tugev kinnituskohal, näiteks laternapost või käsipuul. Kui jalgratta rattaid on lihtne lahti monteerida, kinnita esiratas jalgrattalukuga raami ja tagaratta külge.

Aiatarbed

- Hooajatoodeks välja toodud muruniidukid, trimmerid ja mootorsaed peaks ajal, mil neid ei kasutata, oleme paigutatud lukustatud ruumi.
- Võimalusel soovime aiagrille mitte jätta oma koduhoovi sellisesse kohta, kus nad möödakäijatele nähtavas kohas on ning võivad kurikaelu ligi meelitada.
- Avatud hoois oleva aiagrilli soovime samuti võimalusel tõsta kas ruumi sisse või hoone vahetusse lähedusse, sest sedasorti vara kipub ka aeg-ajalt kaotsi minema.
- Aiatarvete puhul kehtib sama soovitus, mis jalgrataste puhulgi – võimalusel jäädvustada esemed fotol.

Välitingimustes eksponeeritav kaup

- Loomulik on, et kevad-suvisel perioodil panevad paljud müüjad oma kauba välitingimustes nähtavale. Ükski häid tavasid järgiv inimene ei siruta oma kätt selliste asjade või tehnika järele, sest huvi korral saadakse müüjalt lisainfo ning soetatakse soovitu, kauba eest tasudes. Paraku ei käitu aga kõik inimesed ootuspäraselt.
- Soovitame sellisel väljapandud kauba lukustada või valvakaamera olemasolul paigutada kaamera vaatevälja.
  - Mootorsõidukite eksponeerimisel seista hea selle eest, et võtmed ei oleks kõrvalistele isikutele kättesaadaval kohal.

KALVI ALMOSEN

Lääne PP korraikaitseosakonna ülemkomissar